

SOKSZOROSÍTÓ IPAR

A BUDAPESTI SOKSZOROSÍTÓK IPARTESTÜLETE HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK MINDEN 10-ÉN ÉS 25-ÉN
BUDAPEST, 1944. MÁJUS HÓ 10-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: V., SZEMÉLYNÖK-UTCA 16.
ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 7 P. TAGOK A LAPOT INGYEN KAPJÁK

Dr. SZVOBODA ENDRE

Mély szomorúsággal írjuk le a megdöbbentő sorakat: Szvoboda Endre, Ipartestületünknek megalkotásától kezdve hatósági biztosa, a magyar nyomdászatnak mindig készséges, odaadó barátja és segítője halott.

Csak nemrégiben még itt volt közöttünk, részt vett minden ügyünkben, együtt volt velünk a csendes együttléti örömeiben és a hivatalos ügyek komoly és felelősségteljes teendőiben. Ki hitte volna, hogy a halál fenyeggetése oly közel van hozzá!

Csaknem húsz esztendőn át volt felügyeleti hatóságunknak megbízottja Ipartestületünk mellett s ez a hosszú idő fáradhatatlannak ismerete őt minden közügyben, mint általában minden jó ügyben. Nemrégiben betegeskedett, de ismét teljes egészséggel foglalta el közöttünk helyét, amelyet megtartott akkor is, amidőn hosszas hivatali munkássága után a jól megérdemelt nyugalomba vonult vissza. Irántunk és a hazai nyomdászat ügyei iránt érzett különös szeretete és ragaszkodása jelenek vettük, hogy nem hagyott el bennünket és a mi ügyeink ellenőrzését, azoknak saját felettes hatósága előtt való állandó referálását továbbra is megtartotta kezében.

Fájdalom, a felgyógyulás korszaka nem volt hosszú. A látszólagos életerő alatt ott lappangott a szív működésének bizonytalansága s az újabb próbát a meggyengült szervezet nem bírta ki. Szvoboda Endre itt hagyott bennünket és a magyar könyvnyomtató ipar mély gyásszal áll ravatala mellett annak, aki tevékeny életének olyan nagy részét áldozta nekünk, a mi ügyeinknek, a mi érdekeinknek és aki nagy nevelőként állott mellettünk minden fontos ügyünkben.

Az a csaknem két évtized, amelyet Szvoboda Endre a Budapesti Sokszorosítók Ipartestületével együtt töltött el, nemcsak Ipartestületünknek, de iparunknak fejlődésében is számot tesz. A huszas évek közepének trianoni mepróbáltatásai, a pénzfelhígulás szomorú korszaka, mindez súlyos teherként nehezedett iparunkra is és voltak olyan idők, amikor legjobbjaink is reménytelennek látták a hazai ipar jövőjét. Szvoboda Endre nem tartozott a csüggedők közé. Feladata és életének eleme a munka volt és ahogy az években előrehaladtunk, Ipartestületünk vezetésében új meg új rezsimék váltották fel egymást, de itt volt mellettünk ő, minden új vezetőségnek biztos és baráti támasza, ügyeinknek legjobb ismerője, ha kellett, közöttünk és felettes hatóságunk között a min-

A munkabérek az iparban.

Az iparral kapcsolatban nagyon sok téves nézetet hallunk. A legnagyobb tévedések pedig a munkabér szerepének és fontosságának megítélésével kapcsolódnak össze.

A legelső tévedés például az, hogy a munkabér szerepét átlagok alapján akarják megítélni. A mi gyáripari statisztikánk szerint olyan esztendőben, amidőn még a termelés egészen békés viszonyok között folyt, a munkabérek a készgyártmányok árának egykilencedrészét tették; pontosan annak 11.3%-át. Ebből pedig az következik, ha a munkabéreket egyszerre 40%-kal akarnók emelni, akkor azt a gyártmányt, amiért eddig 100 pengőt kértünk, 104.50 pengőért kellene adnunk. Ez nem is túlnagy különbség és el lehet képzelni, hogy nehéz időkben a közérdek azt parancsolná, hogy ezt a különbözetet egy ideig maga a gyáripar viselje el. Természetesen ez a helyzet nem tarthatna soká, mert a gyáripari részvénytársaságok nyeresége átlagosan ugyanennyi. Ha tehát a vállalkozónak a nyereségről le kellene mondania, nem lenne érdemes többé vállalkoznia. Viszont megértené, ha az általános érdek egy időn át ezt követelné tőle.

Csak hogy az átlag egészen más, mint külön-külön az egyes iparcsoportok helyzete. Mert például a papirosgyártásban (nem a feldolgozásban) a munkabérek a készgyártmány árának összesen 3%-át emésztik fel, itt tehát negyven százalékos béremelés a papirosok árát minden száz pengőnél mindössze 1.20 pengővel növelné. De a könyvnyomtató iparban meg a másik végletet találjuk, mert itt a munkabérek 32.0%-ba kerülnek, itt tehát negyven százalékos béremelés 100 pengőről 112.80 pengőre növeli a késztermék árát. Pedig ugyanakkor éppen a nyomdaiparban a legszerűsebb a vállalkozói kereset; ez az ipar sohasem volt valami nagy hasznothajtó vállalkozási ág. Bizonyossága ennek az, hogy nem találunk olyan nagy vagyonokat, amelyeknek forrása ez az ipar lenne. Itt túlnagy arányú béremelést még átmenetileg sem lehet viselni, mert ez az egész könyvnyomtató ipar megbűnését hozná magával.

A munkabérek tekintetében minden iparcsoportnak a helyzete más és más és valamennyi e két szélsőség között helyezkedik el. A munkabér nem jelentős azokban az iparágakban, amelyekben a gépi berendezkedés túlnagy. Így például az élelmezési iparban, — gondoljunk a malmokra, — a munkabér aránya mindössze 3.9%; a vegyi iparban már 7.3%; a bőriparban valamivel még mindig alatta marad a tíz százaléknak. Felülről haladva lefelé pedig a könyvnyomtató ipar után a kő-, agyag- és üvegipar következik, ahol a munkabér a késztermék árának egynegyedrészt kívánja a maga számára, a gépiparban pedig egyötöd-részt. A faiparban, a fonó-szövő ipar és a vasipar is meghaladja az átlagos 11.5 százalékot, bár nem nagyon sokkal.

De nemcsak attól függ a munkabér fontossága, hogy milyen a gépi berendezkedés, mert hiszen ez a könyvnyomtató iparban is elég nagy, hanem attól is, hogy a munkás mennyit keres. E tekintetben ismét a könyvnyomtató ipar áll az első helyen: 1938-ban egy átlagos könyvnyomtató munkás csaknem a kétszeresét kereste annak, amit az átlagos gyáripari munkás kapott. A kő-, agyag- és üvegiparban egy átlagos munkás még a felét sem érte el a könyvnyomtató munkás évi keresetének, pedig ebben az iparban alig van anyagra kiadás. A könyvnyomtató ipar pedig drága anyagokkal dolgozik.

De nemcsak az iparcsoportok nem egyformák a munkabér fontossága tekintetében, hanem az egyes vállalatok sem ilyenek. Minden vállalat más és más. Nemcsak azért, mert a tulajdonosnak, a vezetőnek a felfogása, a tudása, a szak-képzettsége, vagy az üzleti szelleme különbözik egymástól, hanem azért, mert a munkák jellege is rendkívül változatos. Van olyan könyvnyomtató üzem, amelyben aránylag kevés és sablonos maga a könyvnyomtató munka és sok a feldolgozott papiros, de vannak éppen ellenkező jellegű üzemek is. Azokban az üzemekben például, amelyek a könyvkiadóknak dolgoznak, rendszeren alig van papirosköltség, mert a papirost a kiadó szolgáltatja; itt a munkabérteher nem negyven, hanem ötven, sőt hatvan százalékig is felmehet. De van olyan üzem is, amelyben meg a munkamenet olyan kényes és drága, hogy emiatt csökken a feldolgozott papiros

viszonylagos értéke. Van olyan többszínű, domborításos, vagy bronzporozott munka, amelyben a papirosra nem megy több, mint a termék árának egytizedrésze, a munkabérkiadás ellenben a felerészét is meghaladja. Ezekben az üzemekben tehát egy negyven százalékos béremelés száz pengőről már 120 pengőre emeli a nyomdai termék költségét; világos, hogy az ilyen üzemnek nem futja sokáig az anyagi erejéből, ha túlterhelésre kerül a sor.

De van még egy nagyon fontos szempont is. Az, hogy a könyvnyomtatás mindig más iparágak számára dolgozik, vagyis itt a munkabérterhet nem a könyvnyomdai termék árához kell viszonyítani, hanem ahhoz a gyártmányhoz, amihez a nyomtatásra szükség volt. Például a könyvkiadók úgy számolnak, hogyha a könyv készen van, a költségeket legalább — háromszorosára emelik és ez lesz az eladási ár. Vagy ha egy másik könyvnyomtató például irodai kartotékokat szállít, vagy cukorka-burkolópapirosokat: akkor meg az esetleges könyvnyomdai munkabéremelést a késztermék ára alig éri meg. Ha egy kilogramm cukorka ára 20 pengő, s ebből izléses burkolópapirosra egy pengő esik, akkor a húszfilléres munkabéremelés a cukorka árának egy százaléka, bár a könyvnyomdai termék árának 20%-a volt. Ebből pedig az következik, hogy a munkabéremelés hatása is más és más az egyes iparágakban és az esetleges áthárítás egészen más feladat az egyikben, mint a másikban.

Milyen elvek alapján becsülik meg a nyomdai károkat a Birodalomban.

A könyvnyomtató üzemek eddig még nálunk nem szenvedtek repülőkárokat. Mégis bizonyára minden kartársat nagyon fog érdekelni, hogy a Németbirodalomban ilyen károk esetén hogy járnak el. Ezt az eljárást érthetően ugyanaz a szervezési szemmel hatja át, amely az egész Birodalom területén mindenütt érvényesül.

A kárbecslők elsősorban a nagyobb üzemi károkat állapítják meg. Az elv pedig az: minden becslés alapja az egyes esetekben elszenvedett kár és nem táblázatokról leolvasható átlagos számok.

Az, aki egy éjjelen át elveszti évtizedes munkával felépített üzemét, érthetően nagyon hajlik a felfogás felé, hogy az állam majd teljes értékben újra felépíti üzemét. Ez a felfogás abban is jut kifejezésre, hogy a régi gépek piaca teljesen kiürült és repülőkárok esetén — egyelőre elméletben — igényt tartanak arra, hogy az elvesztett használt berendezési tárgyakat újjakkal pótolják. Kisebb értékű tárgyak pl. fa- és rézszerszámok, irodai berendezések és hasonlók részére ez általában helytálló. Alapjában azonban a birodalom csak azt az értéket téríti meg, amelyet az üzem a kár keletkezésekor képviselt. Tehát a becsléskor azt az értéket veszik figyelembe, amely a berendezési tárgyak gazdasági használhatósága, állapota szerint a támadással az üzemet érte. Ez az újrabeszerzési költség, levonva belőle az az összeg, amely az elpusztult új és használt tárgyak között levő különbözetnek megfelel.

A repülőkárok becslésének kiindulópontja azonban mindenkor új berendezési tárgyak újrabeszerzési ára. De csak akkor, ha ezeket a tárgyakat az utóbbi években újonnan szereztek be. Régi, használt tárgyaknál az az összeg, amelyet újrabeszerzés esetén érték fizetni kellene. Ezt az árat sokszor meg sem lehet állapítani, mert már nem gyártják azokat. Ilyenkor abból az árból kell kiindulni, amelybe a tárgy annak idején került. Ha a ma vagy az utóbbi években gyártott tárgy mindenféle készülékkel értékesebb az elpusztult régi tárgynál beszerzése idején, akkor az újrabeszerzési új érték megfelelően csökkentendő.

Ebből az újrabeszerzési újértékből, mint a kárbecslés kiindulóértékéből, bizonyos levonással jelzik, ha az elpusztult tárgy nem volt újértékű. Ha a tárgy az utóbbi időből származik és még kifogástalan állapotban volt — ami hosszúéletű használati tárgyaknál rendszerint előfordul, — úgyhogy az üzem részére teljesen újnak az értékével bír, az újbeszerzési újértékből nincs helye levonásnak. Régebbi tárgyak azonban többé-kevésbé kisebb értékűek a károsultra nézve. Hogy mennyi ez a kisebb érték, az a tárgynak az üzem szempontjából való gazdasági használhatóságától függ. Olyan tárgy, amelyet az üzem csak ritkán használt, mert a vele való munka nem volt különösen hasznos, természetesen kevesebbet ér, mint az olyan, amelyet mindennap használnak és az üzem követelményeinek megfelel. Előbbinek az értéke legföljebb annyi, amennyiért elhasználatosságát tekintve el lehetne adni, de figyelmen kívül hagyva esetleges „konjunk-túra”-befolyásokat, amelyek ma, sajnos, a régi gépek piacán a grafikai gépek terén tapasztalhatók.

A tárgyak kora és elhasználódási foka természetesen azoknak a berendezési tárgyaknak a becslésénél is szerepet játszik, amelyek állandóan, rendszeren használatban voltak. A tárgyak kora azonban nem kezelhető sablonosan. Itt sem lehet, amint már említettük, becslési táblázatokat készíteni, bármennyire kívánatos ez könnyebbség szempontjából a károsultakra nézve. Az egyes üzemek szerint a gépek elhasználódási foka különböző. Hogy valamely gép tíz- vagy húszéves volt, nem állapítható meg egyöntetűen, mert attól függ, hogy normálisan vagy erősen vették-e igénybe, helyesen és szakszerűen kezelték-e, vagy csak felületesen és ritkán ápolták-e, egyszerű vagy finomabb munkák készültek-e rajta. Csak az egyes üzemek különleges viszonyai alapján lehet a hadikárbecslési rendelet szellemében való becsléshez eljutni.

A károsult üzem legutóbbi mérlegének adatai nem szolgálhatnak a kárbecslés alapjául. Az ott feltüntetett értékek az évek, sőt évtizedek folyamán a

két oldal tökéletes bizalmát élvező közvetítő. De lelkes hívünk és barátunk volt akkor is, amidőn például a hivatalos ügyeken túl az Üdülő ügyeivel foglalkoztunk; ebben a mi legnagyobb és legszebb vállalkozásunkban is teljes szívvel oldalunkon állott és örvendett legjobban a sikernek, amelynek kivívásában oly nagy része volt. Sokszor meglátogatta, — a szigorú felügyelő hatóság képviselőjében, — az épülő üdülőt, s egy pillanatra sem feledve hivatalos kötelességeit, abban a pillanatban, amint ezeket megnyugodva és megleléddel lezárhatta, barátként maradt velünk és szavával, példájával buzdította a hazai nyomdászközösséget, hogy örüljenek ennek a mi legszebb közintézményünknek.

A gyász, amelyet távozása okoz, mérhetetlen. Mi igaz szívvel osztozunk családjának pótolhatatlan veszteségében: velük együtt siratjuk távozását a mindig elfogulatlan, mindig tárgyilagos, megalkuvást nem ismerő, de igazságos hivatalos megbízottnak, s ezenfelül a jó barátunk, akit az évek hosszú sora valósággal társává tett sorsunknak és részesévé örömeinknek.

Újból szabályozták az ipari alkalmazottak szabadságidejét.

A mostani módosítás átmeneti jellegű.

A Budapesti Közlöny május 6-i számában a következő rendelkezést közli az iparban (kereskedelemben) alkalmazott munkaviszonyára.

A munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1937:XXI. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 3000/1938. Ip. M. sz. rendelet akként módosul, hogy a 3000/1938. Ip. M. sz. rendelet hatálya nem terjed ki arra az alkalmazottra, akinek évi törzsfizetése a 7800 pengőt meghaladja. A jogszabály alapján járó bérpótlék, illetőleg fizetési pótlék nem számít illetménynek. A fizetési szabadságot legkésőbb a szabadságra igényt adó szolgálati év elteltétől számított egy éven belül meg kell adni. Ha a munkaadó a fizetési szabadságot ez idő alatt fontos közérdek sérelme nélkül megadni nem tudja, e határidő elteltével az alkalmazottnak az illető fizetési szabadságra vonatkozó igénye megszűnik, a munkaadó azonban 15 nap alatt a rendes illetményen felül köteles a fizetési szabadság tartamának megfelelő időre eső járandóságot is megfizetni. A fizetési szabadság megadását legfeljebb két egymást követő évben szabad mellőzni. E rendelkezés szempontjából az alkalmazott fizetési szabadságának a 20.200/1941. Ip. M. sz. rendelet 2. §-a alapján történt mellőzését is figyelembe kell venni.

Az a hadiüzemi alkalmazott, aki e rendelet hatálybalépése után munkahelyéről kellő indok nélkül távolmarad, elveszíti a mulasztás után legközelebb esedékes fizetési szabadságának annyi napjára vonatkozó igényét, ahány munkanapot kellő indok nélkül elmulasztott.

Azt a kérdést, hogy az alkalmazott kellő indok nélkül maradt-e távol — vita esetében — jogorvoslat kizárásával az Országos Iparügyi Munkaügyi Felügyelőség dönt.

Ha az alkalmazottat a honvédelmi munkakötelezettség szabályozásáról szóló 9300/1939. M. E. sz. rendelet értelmében üzemi szolgálat teljesítése végett honvédelmi munkára igénybe veszik, az igénybevétel a fizetési szabadsághoz való igény, valamint a fizetési szabadság legrövidebb tartamának növekedése szempontjából az alkalmazott szolgálati idejének folytonosságát nem érinti, hanem úgy kell tekinteni, mintha a munkaadó személyében változás nem történt volna.

A vállalati egységárak megváltoztatása.

A vállalati és a közszállítási egységárakat az iparügyi miniszter megváltoztatta. A 40.900/1943. Ip. M. sz. rendeletével intézkedik a közszállítási szerződések egységárainak megváltoztatásáról, de a raktári készletből ajánlott árucikkekből az egységárak fel-emelését nem engedélyezi. Ellenben a nem raktári készletből ajánlott, úgynevezett katalógus-tömegcikkek, amelyek nem a megrendelő hivatal utasítása szerint készülnek, a közellátásügyi miniszter által engedélyezett és a szállítási időpontban érvényes felárral növelt árat lehet számítani. Részletesen szabályozza a rendelet az áremelés lehetőségét, ha olyan szállításról van szó, amelyet a vállalkozó a megrendelő hivatal utasítása szerint köteles teljesíteni.

Ha a közellátásügyi miniszter a közszállítás tárgyának az árat emelte fel, úgy a vállalkozó a fentiek figyelembevételével vagy az egész szállítás tekintetében, illetve a folyó szállításhoz az áremelés időpontja utáni részlettel tekintetében érvényesítheti a fel-emelt árat.

A kisiparosok által előre megállapított áron vállalt magánrendeléseknél az 1943. évi július hó 1-én életbeléptetett munkabéremelések, valamint az azokkal kapcsolatos anyagáremelések folytán az iparosok által kiszámított magasabb munkavállalási díjak, a felek kölcsönös megegyezése alapján, a kapott előlegre való tekintet nélkül érvényesíthetők.

Külön megrendelésre készült olyan munkánál, amelyknél elkészítési határidő három hónapot meghalad, a magasabb munkadíjak az alábbiak szerint érvényesíthetők.

Az áremelés engedélyezésének, illetve életbeléptetésének időpontja a kikötött szállítási időt két részre osztja:

A munkavállalási díjat ennek a két résznek megfelelően, a munkanapok száma szerint kiszámított arányban, két részösszegre kell bontani:

Az új ár életbeléptetése előtti időre eső és az előbbieket szerint kiszámított részösszegre a magasabb munkavállalási díjak nem érvényesíthetők.

Az új munkavállalási díj életbeléptetése utáni időre eső és az előbbieket szerint kiszámított részösszegnél a magasabb munkavállalási díjak az előlegre való tekintet nélkül érvényesíthetők.

változó pénzügyi és adópolitikai szempontból alakulnak és többé-kevésbé átlagos leírásoknak az eredményei. A könyv szerinti értékek többnyire rejtett tartalmúak, úgyhogy a tényleges értékek a kárbebecslésben lényegesen magasabbak. A mérleg szerint való értékek leginkább a *nyersanyagok, segéd- és üzemanyagok* becsülésére használhatók fel, mert feltételezhető, hogy az adóügyi rendelkezéseknek megfelelően a beszerzési vagy az alacsonyabb piaci árakon vétettek fel. Ezek pedig azonosan a kárbebecslés alapjául szolgáló újrabeszerzési költségekkel.

Különös nehézségekkel jár a *betűanyag becsülése*, mert itt nem egyes nagyobb tárgyakról van szó, hanem rendkívül különböző módon összetett értéktömegekről, amelyet azonkívül még sok kisebb részletben rendeltek meg. Míg valamely gép kora többé-kevésbé pontosan megállapítható, az a betűanyagnál nehéz. Azt meg lehet állapítani, mennyit adtak ki összesen egy évben betűanyagra. Ebből még leltár nélkül is megtudható, hogy az utóbbi években mennyit költöttek betűanyagra és hogy annak mennyi az értéke. Ha ezek az adatok sem volnának meg, annyit mindenesetre tudnak, hogy melyik betűöntőde szállította az anyagot. Ha csak azok is nem szenvedtek kárt, meg tudják mondani, hogy az utóbbi 5—8 évben évenként mennyit szállítottak a károsult üzemnek. Ezen az alapon meg lehet becsülni évfolyamonként a betűanyag értékét még akkor is, ha a leltári jegyzékek nem maradtak meg, nevezetesen mennyi a cimbetűk, könnyvetűk és a vakanyag értéke. Új betűk berakásának költsége célszerűen mindjárt be is állítható a becsülésbe. Minthogy a betűk berakása a betűfok és a szekrény nagysága szerint mintegy 3—4 órát tart, kb. —.50 márkát számítanak kilónként.

Ha valamely összerombolt tárgyból még *értékesíthető maradványok* vannak meg, mint pl. betűanyagból fém, akkor ennek értéke a becsüléskor leszámítandó. Ha valamely tárgy nem teljesen pusztult el, hanem csak *megsérült*, úgyhogy megfelelő javítással újból használhatóvá tehető, akkor a kárbebecsléskor a javítási költségek mértékadóak. Ezek a költségek annyival emelkednek, amennyivel a kijavított tárgy elérteketlenedett és szakszerű megjavítása nem volt lehetséges.

Vannak értékek, amelyeknek kárbebecslése egyáltalán lehetetlen. Ez vonatkozik megsemmisített *állószerződések, lemezek, klisék, litográfiák, negatívok* és hasonló megsérülésére. E tárgyak kárbebecslése attól függ, milyenek a rendbehozatali költségeik és újból való megrendelés esetén mennyit kell ezekből újra elkészíttetni. Mert csak ez mutatja az üzem valódi veszteségeit. Olyan állószerződésnek, amelyre már ügysem lesz szükség, mert pl. nem engedélyeztek papírost a nyomtatáshoz és később sem várható belőle újrányomás, vagy ha a szedést amúgy is újból kellene szedni, mert más alakban rendelték meg, csupán anyagértéke van. Minthogy azonban a káreset idején rendszerint még nem tudható, milyen állószerződések, litográfiák stb. nyomására lesz szükség, úgyszólván nem is lehetséges a károk számbavétele. Ha nem állapítható meg egy általánosan, mint az kisebb károk esetén szokás, akkor a *kárt csak alapjában véve állapítják meg*, vagyis számbaveszik, milyen természetű és terjedelmű volt a kár, anélkül, hogy megneveznék annak nagyságát. A káresetet úgy rendezik, hogy az üzem esetről-esetre feljegyzi a szükségessé váló rendbehozatali kiadásokat és bizonyos időpontokban átnyújtja a hadikárokat megtérítő hivatalnak kiegyenlítés végett.

A *saját üzemből való rendbehozatali* költségek, amelyeket akkor is megtérítenek, ha az üzem más tárgyakon esett károkat maga küszöböl ki vagy ha *kész és félkész termékek becsüléséről* van szó, ezek a méltányos önköltségek. Az általános ügyviteli kiadások tehát felszámíthatók, csak az eladási, terjesztési költségek nem. Kész és félkész termékek kárbebecslésekor tehát ezeket sohasem szabad felszámítani, hanem azt a szokásos üzemi nyereséggel csökkenteni kell.

Mindenütt, éppúgy a kész és félkész termékekre ez az alapvető vonatkozik: *azt az értéket kell megállapítani, amellyel a kérdéses vagy az a rombolás időpontjában bírt*. Ha ezt az alapvetőt helyesen alkalmazzák, azokban az esetekben is megtalálják azt a méltányos értéket, amelyek itt külön nincsenek megalapítva és amelyekre nézve nehéz is külön irányvonalakat húzni.

Sajtóellenőrzésről kiadott 10.750/1944. M. E. sz. rendelet.

A kormány újra rendezte a sajtó ellenőrzését. Az új rendelet szerint az ország honvédelmi, külpolitikai, gazdasági és hiteléletét érintő minden hírt, cikket, vagy bármilyen más közleményt csak akkor szabad kinyomatni, ha a sajtótermék előállítására szerinti illetékes kir. ügyészség, illetve a sajtóellenőrzést végző hatóság tagja erre engedélyt ad.

A Magyar Távirati Iroda által az időszakos lapokhoz juttatott híryanagot sajtóellenőrzés céljából nem kell bemutatni, ha azt teljes terjedelmében, változatlanul teszi közzé, és a „Magyar Távirati Iroda jelenti” vagy az „MTI jelenti” jelzéssel a közlemény elején vagy végén feltünteti, hogy a közleményt a fenti irodától vette át. Időszaki lapnak nem minősülő minden más sajtóterméket, tekintet nélkül annak tartalmára, kinyomatni csak akkor szabad, ha erre a kijelölt hatóság engedélyt adott. Úgynevezett kereskedelmi és választási nyomtatványok egyes fajtáira vonatkozóan (pl. névjegy, gyászjelentés stb.) az ellenőrzés végett való bemutatási kötelezettség alól a hatóság a helyi viszonyok figyelembevételével felmentést adhat. A hatóság a közlésre szánt közlemények kefelevonatát vagy géppel írt szövegét (kézirát) azonnal átvizsgálja és ha arról győződik meg, hogy az egyes közlemények megjelenése és terjesztése a hadviselés vagy az állam más fontos érdekét hátrányosan érintené, az engedély kiadását megtagadja és terjesztését megtiltja.

Időszaki lapban a hatóság által törölt közlemény helyét, ha pedig valamelyik közleménynek csak egy részét törölték, a törölt rész helyét üresen hagyni vagy a figyelmet a törlésre egyéb módon felhívni nem szabad. Napilap terjesztését a sajtórendészeti kötelempéldány megküldésével egyidőben szabad megkezdeni. Minden más sajtótermék terjesztését csak akkor szabad megkezdeni, ha erre a hatóság külön engedélyt adott. A köteles példányok bemutatására és más sajtórendészeti kötelezettségekre vonatkozó jogszabályok, amennyiben a jelen rendelet nem módosítja, továbbra is hatályban maradnak.

Ipardíjak, tanszerződés, segéd- és mesterlevél kiállításának és a mestervizsga díjának újabb megállapítása,

Május 3-án újabb rendelet jelent meg a hivatalos lapban, mely 21.100/1944. Ip. M. szám alatt április hó 29-i hatállyal lépett életbe és a következő változásokat tartalmazza:

Az iparigazolványért fizetendő díj összege, gyári vállalatoknál, Budapesten 60 pengő, az ország egyéb területén 50 P. Nagykereskedésnél, ahol árut csak továbbárusítók részére árusítanak, Budapesten 60 P, az ország egyéb területén 50 P, ha azonban az iparigazolvány mind továbbárusítók részére, mind közvetlen fogyasztók részére való árusításra is jogosít, ezenfelül 5 pengőt kell fizetni. A kézműves jellegű iparüzés szokásos kereteit meg nem haladó, képzéshez kötött iparoknál, valamint a nem gyárszerűen üzött szabad iparoknál, a 10.000-nél nem nagyobb lélekszámú községekben és városokban 5 P. A 10.000—25.000-nél nem nagyobb 7.50 P, 25.000—50.000-nél nem nagyobb 10 P, az 50.000-nél nagyobb lélekszámú városban 15 P, Budapest székesfőváros területén pedig 20 P. Kiskereskedéseknél, ahol árut csak közvetlen fogyasztók részére árusítanak, a megállapított díjaknál 5 pengővel több az illeték. Az iparengedélyért fizetendő díj összege a meghatározott ipardíjak másfélszerese.

A tanszerződés két eredeti példányban való kiállításáért, valamint a tanszerződést pótló szülői nyilatkozat szerkesztéséért a képzéshez kötött iparoknál 5 P, egyébként 4 pengő. A befolyó összegeket az iparhatóság az irodai költségek fedezésére fordítja, az ipartestület pedig felhasználása iránt szabadon rendelkezik. A képzéshez kötött iparoknál befolyó díjból az iparhatóság (ipartestület) a bevételt követő hónap 5. napjáig 1 pengőt köteles befizetni a 62.315. sz. és az „Iparügyi Minisztérium, Ipari Tanfolyamok Országos Vezetősége, Budapest” postatakarékpénztári csekkzámlára. Az Ipari Tanfolyamok Országos Vezetősége az említett összeg ellenében megküldi az Ipari Szakkönyvtárnak azt a kötetét, amelyet az iparhatóság (ipartestület) befizetési lap hátlapján megjelölt. Ezt a kötetet az iparhatóság (ipartestület) a tanoncnak kézbesíti.

A segédlevél kiállítási díja 7 P. A vizsgázó ezenfelül a segédi vizsgálat tartásával kapcsolatos levelezés postai költségét és ha diszes kiállítású segédlevelet kíván, annak beszerzési költségét is megtéríteni köteles. A segédi vizsgálaton indokolatlanul meg nem jelenő bizottsági tagra kiszabható pénzbírság legmagasabb összege 20 pengő.

A mestervizsga és a mesterlevél kiállításának díja fejében 30 pengőt kell a Kereskedelmi és Iparkamara pénztárába befizetni. Ha valamely vizsgálatot a Kereskedelmi és Iparkamara képviselőjének részvétele nélkül tartottak meg, a befizetett vizsgálati díjból a vizsgázónak 5 pengőt kell visszafizetni.

A vizsgálat letételére szükséges műhelynek és munkaeszközöknek használatra átengedése fejében egy vizsgázót legfeljebb 8 pengő megfizetésére lehet kötelezni. A vizsgálat során feldolgozandó nyersanyagok a vizsgázót terhelő beszerzési költségei 20 pengőt csak a vizsgázó kérelmére haladhatnak meg. Annak a vizsgázónak, aki a mestervizsga egy részének ismétlésére jelentkezik, a beadvány benyújtásával egyidejűleg vizsgadíj címén 17 pengőt kell a Kereskedelmi és Iparkamara pénztárába befizetnie. Ha a vizsgát Kereskedelmi és Iparkamara képviselőjének jelenléte nélkül tartották meg, a vizsgázónak 2.50 pengőt kell visszatéríteni a befizetett vizsgálati díjból.

A tanszerződés (szülői nyilatkozat), a segédlevél és a mesterlevél kiállításáért az említett díjakon felül pótdíjat is kell fizetni, mégpedig a tanszerződés (szülői nyilatkozat) kiállításáért 1.50 P, a segédlevél kiállításáért 3 P, a mesterlevél kiállításáért 4.50 pengőt. A mestervizsga ismétlése esetében pótdíjat nem kell újra fizetni.

HOSTMANN-STEINBERG, CELLE
 NYOMDAFESTÉK GYÁRAK

MAGYARORSZÁGI LERAKAT:
TECHNOCOLOR
 GRAFIKAI SZAKÜZLET

REIMANN F. GY. WALTER
 BUDAPEST, V., THURZÓ-KÖZ 6/a.
 TELEFON: 291-526.

ALAPÍTVÁ 1817.

Bombakácosultaknak.

	Pengő
Eddigi gyűjtésünk	5.365.50
Posner	500.—
Neszt Kálmán	100.—
Gyarmati György, Nagykanizsa	50.—
Szalay Sándor	100.—
Összesen	6.115.50

Hírek.

Felhívjuk a t. kartársak figyelmét arra, hogy kellemetlenségek elkerülése végett beutalás nélkül senki ki ne utazzék az üdülőbe.

Dr. vitéz Kolozsváry Borcsa Mihály államtitkár, a sajtóügyek m. kir. kormánybiztosa a miniszterelnök rendeletére három ízben összesen 62 budapesti és 6 vidéki időszaki lapot tiltott be. A miniszterelnök idevonatkozó határozatai a Budapesti Közlönyben jelentek meg.

Az Ipartestületek Országos Központjának nevében Nagy Antal felsőházi tag, ügyvezető alelnök, dr. Kovalóczy Rezső és dr. Szeghalmi László IPOK igazgatók tisztelgő látogatást tettek Szász Lajos dr. iparügyi miniszternél, és Vasvári Lajos iparügyi államtitkárnál. Úgy a miniszter, mint az államtitkár teljes megértéssel fogadták az IPOK előterjesztéseit és hangsúlyozták, hogy az iparügyi kormányzat biztosítani kívánja a kisipari üzemeknek minél fokozottabb bevonását a haditermelésbe, amelynek decentralizációja nem csupán iparpolitikai szempontból fontos, hanem honvédelmi jelentőséggel bír. A kézművesiparosok gazdasági önállóságának fenntartása fontos nemzetpolitikai érdek. Az IPOK szervezeti formájáról szóló kormányrendelet nemrég már megjelent és az IPOK képviselői jelentést tettek az új rendelet alapján egybehívandó közgyűlés előkészítő munkálatairól, amelynek eredményeként az IPOK közgyűlése már a közeljövőben megtartható lesz. — Erre azonban egyelőre nem kerül sor, mert a kormány az IPOK működését felfüggesztette.

A m. kir. iparügyi miniszter az Ipartestületek Országos Központja önkormányzati szerveinek működését felfüggesztette és további rendelkezésig a nevezett központ ügyeinek vitelére Mike János szabómestert, a Keresztény Iparosok Országos Szövetségének ügyvezető elnökét miniszteri biztosul kirendelte. (19.701/1944. Ip. M. szám.)

Keresztény ujságvállalat eladja
 három drb.

TYPOGRAPH

szedőgépét.

Felvilágosítást nyújt Typograph,
 Budapest, III., Cserje-utca 9. —
 Telefon: 150—295.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Váradi Oláh László
 Kiadja a Budapesti Sokszorosítók Ipartestülete, Budapest
 Telefon: 114-907, 115-957
 Tipográfiai Műintézet (F.: Marethich J.) Báthory-u. 18.

MAGYAR NYOMDÁSZ TÁRSASÁG

Hungarian Society of Printers

A kiadvány a Magyar Nyomdász Társaság által létrehozott

KÖNYVDIGITALIZÁLÁS

programja keretei között készült el.

Támogassa Ön is szakmai törekvéseinket,
tudjon meg többet Társaságunkról.

www.magarynyomdasz.hu/mnyt

Köszönjük támogatóinknak, tagjainknak,
akik hozzájárulásukkal, támogatásukkal
lehetővé tették a kiadvány
digitális formátumban
való megjelenését.

Őrizzük meg szakmai örökségünket!!